

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного права №1

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПРИВАТНЕ ПРАВО: СУЧАСНІ ДОКТРИНИ В СУДОВІЙ ТА
ПРАВАЗАСТОСОВНІЙ ПРАКТИЦІ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – обов'язкова

Затверджено на засіданні
Вченої ради
протокол № від р.

Ректор
_____ **Анатолій Гетьман**

Харків 2021

Програма навчальної дисципліни «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. с.

Розробник:
Борисова Валентина Іванівна,
кандидат юридичних наук, професор

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права №1
(протокол № 11 від 2 червня 2021 р.)

Завідувач кафедри – Борисова Валентина Іванівна, кандидат юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України

Зміст

1. Вступ	4
1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми	4
1.3. Пререквізити	5
1.4. Кореквізити	5
1.5. Постреквізити	5
1.6. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти	5
1.7. Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти	7
1.8. Модулі програми навчальної дисципліни	9
2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці)	10
3. Зміст програми навчальної дисципліни	10
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	15
4.1. <i>Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять</i>	15
4.2. <i>Самостійна робота здобувачів вищої освіти</i>	15
4.3. <i>Освітні технології та методи навчання</i>	16
4.4. <i>Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни</i>	16
4.5. <i>Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни</i>	18
Додаток 1	25
Додаток 2	29
Додаток 3	31

1. Вступ

1.1. Мета навчальної дисципліни – ознайомлення майбутніх магістрів з основними доктринальними і прикладними проблемами приватного права на сучасному етапі розвитку національної правової системи, зокрема з проблемами рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства у контексті адаптації правової системи України до Європейського права, а також практики застосування законодавства, що регулює відносини у сфері приватних відносин, у площині основних інститутів цивільного та сімейного права.

Завдання:

- формування теоретичних, методичних і практичних знань із ключового спектру цивільно-правової проблематики, зокрема сутності правової доктрини як інструменту розвитку й удосконалення приватного права і його системи; формування теоретичних, методичних і практичних знань із ключового спектру цивільно-правової проблематики в умовах адаптації приватного права до правової системи України до Європейського права;
- поглиблення теоретичних знань та формування практичних навичок із розв'язання проблем приватного права;
- оволодіння різноманітними методами застосування норм приватного права у правозастосовній практиці з метою захисту фундаментальних прав людини, в тому числі у вертикальних відносинах людина – держава;
- прогнозування напрямів розвитку приватного права з урахуванням світових тенденцій та сучасних викликів.

1.2. Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми: - обов'язкова.

1.3. Пререквізити: логіка; теорія права; філософія права; цивільне право (частина 1 та частина 2); цивільний процес; міжнародне приватне

право; право Європейського союзу; господарське право; трудове право; фінансове право.

1.4. *Кореквізити*: публічне право; сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці; порівняльне правознавство; корпоративне право; міжнародний цивільний процес.

1.5. –

1.6. *Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти¹*:

ПК-1. Уміння інтерпретувати складні проблеми правозастосовної практики крізь призму фундаментальних засад доктрини приватного права.

ПК-2. Розуміння тенденції до конституціоналізації приватного права та його окремих інститутів.

ПК-3. Уміння тлумачити спори між приватними особами із урахуванням горизонтального ефекту міжнародних стандартів у галузі прав людини.

ПК-4. Уміння визначати межі приватно-правового регулювання суспільних відносин та відмежовувати приватно-правові та публічно-правові аспекти суспільного відношення.

ПК-5. Володіння навичками дослідницької роботи в галузі приватного права.

ПК-6. Знання основних тенденцій речового й зобов'язального права європейських країн та їхній вплив на рекодифікацію цивільного законодавства України.

ПК-7. Уміння демонструвати навички добору релевантних джерел права для всебічного аналізу приватноправового спору.

ПК-8. Володіння навичками застосування практики Європейського суду з прав людини до приватноправових спорів, зокрема спорів, що виникають із сімейних правовідносин, чи спорів про захист права власності.

¹ Експлікація загальних і спеціальних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1)

ПК-9. Здатність до творчого застосування концепцій речового та зобов'язального права з метою вирішення нестандартних проблем економічного обороту.

ПК-10. Уміння послуговуватися здобутками сучасної доктрини приватного права для подолання прогалин у законодавчому регулюванні суспільних відносин.

ПК-11. Уміння оцінювати придатність традиційних підходів доктрини приватного права до вирішення прикладних задач, що постають в умовах сучасної економіки.

ПК-12. Здатність на основі новітніх розробок доктрини приватного права та аналізу правозастосовної практики вибудовувати аргументовану позицію з тієї чи іншої проблеми у сфері договірної, речового чи сімейного права.

ПК-13. Володіння навичками, всестороннього, комплексного аналізу прикладних проблем приватного права із урахуванням здобутків інших наук, зокрема економіки, соціології та психології.

ПК-14. Володіння навичками телеологічного тлумачення норм цивільного та сімейного права і віднаходження системних взаємозв'язків між різними положеннями цивільного чи сімейного законодавства.

ПК-15. Уміння доречно і ефективно використовувати доктрину приватного права для обґрунтування власної позиції в цивільній справі.

ПК-16. Володіння навичками структурування юридичного тексту із метою якомога більш ефективного обґрунтування правової позиції у цивільній справі.

ПК-17. Розуміння впливу новітніх технологій на розвиток доктрини приватного права, зокрема в контексті виникнення нових об'єктів цивільних прав, нових загроз особистим немайновим правам особи та нових технічних рішень для потреб економічного обороту (смарт-контрактів).

ПК-18. Розуміння особливостей українського цивільного права на тлі порівняльно-правової характеристики романо-германської та англо-американської правових сімей.

ПК-19. Уміння презентувати власну позицію щодо актуальних дискусійних проблем речового, договірної та сімейного права.

ПК-20. Уміння вести фахову дискусію із широкого кола проблем приватноправового характеру.

ПК-21. Здатність до самостійного опанування новітніх тенденцій сучасного приватного права та їх критичної оцінки.

1.7. Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти²:

РН НД. 1.1. Розуміти тенденцію до конституціоналізації інститутів приватного права.

РН НД. 1.2. Уміти застосовувати міжнародні стандарти у сфері захисту прав людини до правовідносин між приватними особами (горизонтальних правовідносин).

РН НД. 1.3. Прогнозувати напрямки модернізації цивільного законодавства України з урахуванням європейських тенденцій розвитку приватного права.

РН НД. 1.4. Визначати зміст загальних засад (принципів) цивільного права та уміти виводити із них прикладні рішення для конкретних практичних проблем.

РН НД. 1.5. Уміти інтерпретувати справедливість, добросовісність та розумність як засадничі основи цивільного права у їхньому застосуванні до речових та зобов'язальних правовідносин.

РН НД. 1.6. Працювати із Реєстром судових рішень України та іншими доступними он-лайн ресурсами з метою ефективного пошуку релевантних позицій вищих судових інстанцій.

² Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни і результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2)

РН НД. 1.7. Демонструвати навички роботи із науковими джерелами в галузі приватного права.

РН НД. 1.8. Володіти навичками публічного представлення власної позиції з актуальних проблем приватного права.

РН НД. 1.9. Обстоювати власну точку зору щодо доречності тих або інших змін до цивільного законодавства, їх відповідності міжнародним зобов'язанням України.

РН НД. 2.1. Критично оцінювати концепції, доктрини та підходи, що висловлюються стосовно актуальних проблем цивілістики та пропонувати власне бачення до розв'язання тих або інших проблем.

РН НД. 2.2. Визначати можливі шляхи реформування цивільного законодавства стосовно статусу юридичних осіб.

РН НД. 2.3. Формулювати власне бачення стосовно проблеми дуалізму приватного права загалом та доречності існування Господарського кодексу України зокрема.

РН НД. 2.4. Володіти навичками аргументованої фахової дискусії із контраверсійних питань у сфері речового, зобов'язального чи сімейного права.

РН НД. 2.5. Розуміти характер впливу процесів європейської інтеграції на розвиток національного цивільного права.

РН НД. 2.6. Розуміти взаємозв'язок між національним правом щодо захисту власності та інвестиційним кліматом в Україні.

РН НД. 2.7. Розуміти новітні тенденції розвитку європейського деліктного та договірного права.

РН НД. 2.8. Уміти мотивовано прогнозувати розвиток національного законодавства у сфері захисту власності та договірних зобов'язань.

РН НД. 2.9. Володіти навичками компаративного аналізу у сфері приватного права.

РН НД. 3.1. Розуміти процеси конвергенції та дифузії правових систем у сфері договірного права і захисту власності.

РН НД. 3.2. Критично оцінювати судову практику, висловлюючи власне аргументоване бачення щодо можливих шляхів вирішення різноманітних проблем, що виникають при вирішенні приватно-правових спорів.

РН НД. 3.3. Структурувати юридичну аргументацію у приватно-правовому спорі за допомогою композиції IRAC.

РН НД. 3.4. Робити узагальнення щодо тенденцій розвитку судової практики вирішення цивільно-правових справ за позовами про захист власності та інших речових прав.

РН НД. 3.5. Розуміти взаємозв'язок між економікою та цивільним правом.

РН НД. 3.6. Уміти оцінювати цивільно-правові норми з точки зору їхньої економічної ефективності.

РН НД. 3.7. Володіти правозастосовними техніками подолання колізій при вирішенні приватно-правових спорів.

РН НД. 3.8. Уміти визначати доречність застосування аналогії закону та аналогії права до суспільних відносин, що виникають із договорів чи пов'язані із захистом власності.

1.8. Модулі програми навчальної дисципліни³

Модуль 1. Сутність правової доктрини та її місце в правовій системі України

Модуль 2. Сучасна доктрини цивільного права України і її основні елементи

Модуль 3. Правова доктрина в системі джерел сімейного права.

³ Експлікація модулів компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни (навчальні одиниці)

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Дидактична структура та кількість годин
Кількість кредитів ЄКТС: 3,0 Кількість модулів: 3 Загальна кількість годин: 90 Тижневих годин: 8	Рівень освіти – другий (магістерський) Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право»	Модуль 1 Лекції: 4 Практичні заняття: 2 Самостійна робота: 8 Модуль 2 Лекції: 16 Практичні заняття: 14 Самостійна робота: 48 Модуль 3 Лекції: 2 Практичні заняття: 4 Самостійна робота: 8 Види контролю: поточний контроль; підсумковий контроль знань (іспит)

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. *Сутність правової доктрини та її місце в правовій системі України.*

Правова природа доктрини права в контексті модернізаційних процесів, властивих сучасній правовій системі України. Значення наукових шкіл як елемента правової доктрини.

Етапи розвитку доктрини права. Доктрина як джерело права в період дії римського права. Вплив правової доктрини на процес застосування правових норм у ранньофеодальний період. Втрата правовою доктриною позицій джерела права при формуванні романо-германської правової системи. Нормативно-правовий акт – основне джерело права в умовах кодифікації приватного права в ХІХ столітті. Судовий прецедент як основне джерело права в англо-американській правовій системі. Доктрина приватного права як спосіб обґрунтування вимог і заперечень сторін у судовому процесі.

Модуль 2. Сучасна доктрина цивільного права України

Доктринальні уявлення про предмет, метод, функції та принципи цивільного права. Доктринальні підходи до визначення предмета цивільного права та його ролі в розмежуванні галузей права. Особливості методу цивільно-правового регулювання. Традиційні та сучасні погляди на функції цивільного права. Проблеми визначення принципів цивільного права.

Доктринальні підходи до визначення джерел цивільного права. Типові ознаки джерел цивільного права. Міжнародні договори як джерела цивільного права. Звичаї як джерела цивільного права. Правове значення судової практики та роз'яснень вищих судових інстанцій. Рішення Європейського суду з прав людини у системі джерел цивільного права України. Аналогія закону і аналогія права. Вчення про тлумачення норм права: доктрина «добудови» права.

Доктринальні підходи до визначення суб'єктів цивільного права. Фізична особа як суб'єкт цивільних правовідносин. Сутність юридичної особи. Розвиток вчення про юридичну особу в доктрині цивільного права. Поділ юридичних осіб на юридичні особи приватного права і юридичні особи публічного права. Поняття юридичної особи приватного права та її ознаки. Організаційно-правові форми юридичної особи приватного права. Участь юридичних осіб публічного права в цивільних правовідносинах.

Доктринальні підходи до визначення об'єктів цивільного права. Матеріальні та нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права.

Доктринальні підходи до характеристики речового права. Загальна характеристика речового права та права власності. Речі та їх класифікація. Набуття та припинення права власності.

Вчення про цивільно-правовий договір. Поняття договору, його значення. Договір як регулятор цивільних відносин. Свобода договору та її межі. Класифікації договорів. Зміст договору і тлумачення договору. Недійсність договорів. Проблематика неукладених договорів. Підстави,

порядок та правові наслідки зміни або розірвання договору. Одностороння відмова від договору. Загальні засади захисту прав та інтересів сторони договору та інших осіб.

Вчення про цивільно-правову відповідальність. Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності.

Модуль 3. *Правова доктрина в системі джерел сімейного права.*
Правова доктрина в процесі правозастосування, тлумачення правових норм і в процесі правотворчості.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять:

- форми організації освітнього процесу: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи.

- види навчальних занять: лекції, практичні заняття, індивідуальні заняття, консультації.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу. Під час самостійної роботи студент має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, українську і зарубіжну судову практику до тем, що виносяться на практичні заняття.

Формами самостійної роботи студентів є: доопрацювання матеріалів лекції; робота в інформаційних мережах, базах даних і реєстрах; наукове повідомлення за вузькоспеціальною проблематикою; підготовка тематичних презентацій; підготовка та публікація наукових статей, тез тощо; розробка схем, таблиць з тем початкової дисципліни; узагальнення судової практики; написання кейс-бріфів і синопсисів дискусії; складання проєктів

процесуальних документів: позовних заяв, відзивів на позовні заяви та судових рішень.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні додаткової навчальної, наукової літератури, аналізі української та зарубіжної судової практики, аналізі практики міжнародних судових установ (насамперед Європейського суду з прав людини) тощо. Самостійна робота призначена для поглиблення знань студентів із тем, що передбачені навчальною програмою дисципліни.

4.3. Освітні технології та методи навчання

- освітні технології: проблемного навчання, контекстного навчання, студентоцентроване навчання, аудіо-візуальні технології, наукові дискусії, інтерактивні технології, ІТ-технології зокрема, платформи MS Teams, Google Classroom тощо;

- методи навчання: метод «перевернутого класу», метод «активного навчання», сократівський діалог, метод проблемного викладання, симуляція судових дебатів, вправи на мета-когнітивне мислення, кейс-метод, мозковий штурм, ігрофікація навчального процесу, моделювання проблемних ситуацій, дискусія тощо.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Формами контролю знань студентів є поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами
контрольних заходів:

Поточний контроль					Підсумкова оцінка знань (залік)
Модуль № 1		Модуль № 2		Самостійна робота студентів	
п/з	Колоквіум	п/з	Колоквіум		
max 30	max 15	max 20	max 15	max 20	max 100

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 5	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	4	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	3	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Колоквіум	Max 15	Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.
	10	Рівень засвоєння матеріалу вище середнього, допускається не більше двох неточностей.
	5	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи студента	Max 20	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження. Вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні і практичні висновки.
	15	Основні питання висвітлено поверхнево, висновки не мають самостійного характеру.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок, немає висновків, студент слабо володіє матеріалом роботи.
Залік	Max 100	Відмінне володіння матеріалом із дисципліни.
	Min 60	Достатнє засвоєння матеріалу з дисципліни.

4.5. *Навчально-методичне та інформаційне забезпечення*
навчальної дисципліни
Нормативно-правові акти

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Рим, 1950). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004/conv#Text

2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

3. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv#n5494>

Судова практика

1. Дайджест судової практики Верховного Суду у справах, що виникають у сфері захисту довкілля та екологічних прав. 2019 рік. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Daidjest_Ekologia.pdf

2. Дайджест судової практики Верховного Суду у справах, пов'язаних зі страховими правовідносинами. URL: <https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Dajdjest.pdf>

1. Доктрина природного права: «Право України», 2021, № 1.
2. Доктрина європейського права: «Право України», 2019, № 6.
3. Доктрина міжнародного приватного права: «Право України», 2020, № 6.
4. Загальна теорія права: підручник /О.В. Петришин, Д.В. Лук'янов, С.І. Максимов, В.С. Смородинський та ін.; за аг. ред. О.В. Петришина. Харків: Право, 2020. 568 с.
5. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2020. 128 с
6. Матеріали ХІХ науково-практичної конференції: Учасники цивільних відносин: новації рекодифікації цивільного (приватного) права України, Харків, 12 березня 2021 року.

7. Матеріали X міжнародного цивілістичного Форуму «Рекодифікація (оновлення) цивільного законодавства України: концепція, напрями, перспективи Київ, 2021.
8. Матеріали науково-практичної конференції «Проблеми цивільного права та процесу (об'єкти цивільних прав)», Харків, 21 травня, ХНУВС;
9. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Десяті юридичні диспути з актуальних проблем приватного права», Одеса, економіко-правовий факультет Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, 28 травня 2021.
10. Національна доктрина господарського права: «Право України», 2019, № 8
11. Національна доктрина порівняльного правознавства: «Право України», 2019, № 3.
12. Національна доктрина приватного права: основні методологічні засади: «Право України», 2019, № 1.
13. Національна доктрина приватного права: система приватного права, розвиток основних інститутів: «Право України», 2019, № 2.
14. Новели цивільного процесуального кодексу України та проблемні аспекти практики їх реалізації: «Право України», 2018, № 10.
15. Основи інтелектуальної власності: навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; за ред. О. П. Орлюк. - Київ : Інтерсервіс, 2016. - 382 с.
16. Правова доктрина України. Т. 3. Доктрина приватного права України. За заг. ред. Н.С. Кузнецової, Харків: Право; 2013. 760 с.
17. Юридична доктрина України як концептуальна політико-правова основа реформування суспільства держави: «Право України», 2021, № 2.

18. Борисова В.И. Теории сущности юридического лица. // Очерки права компаний: сборник статей. Харьков: ЧП «ЭКУС» Сообщество «Цивилистическая платформа», 2019. с. 30-48.

19. Борисова В.И. Теоретико-методологические положения учения о юридических лицах //Методология исследования проблем цивилистики: сборник ст., посвящ. Памяти проф. А.А. Пушкина /под ред. Ю.М. Жорнокуя и С.А. Слипченко. Харьков: Право, 2017.,

20. Ватрас В.А. Джерела сімейного праваб проблеми теорії та практикиб монографія /В.А. Ватрас. Хмельницький: видавництво ТОВ «Поліграфіст-3», 2020, 824 с.

21. Губанов О.О. Правова доктрина як джерело права в межах романо-германської системи, англо-саксонської та релігійно-традиційної правової сім'ї: порівняльна характеристика. Право і суспільство, 2015, № 6, с. 9-11.

22. Дякович М.М. Охорона і захист сімейних прав та інтересів нотаріусом: Монографія. – К.: Істина. 2014, 520 с.

23. Євграфова Є.П. Доктрини та концепції у правовій системі України: форми і сфери застосування / Є.П. Євграфова // Право України. – 2010. – № 5. – С. 77–8.

24. Красицька Л.В. Правове значення судової практики та роз'яснень вищих судових інстанцій. Рішення Європейського суду з прав людини у системі джерел цивільного права України. // Сучасні проблеми цивільного права та процесу: Навчальний посібник; Харків, «Право», 2017, с.74-78.

25. Майданик Р.А. Розвиток приватного права України: монографія. Київ: Алерта, 2016.

26. Право інтелектуальної власності : підруч. / О. І. Харитоновна [та ін.]; за заг. ред. О. І. Харитоновної. - Київ : Юрінком Інтер, 2016. - 540 с.

27. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. Т.1 Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку

правової системи України; за аг. ред.: М.В. Цвіка, О.В. Петришина, Харків, 2008. 728 с.

28. Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навчальний посібник /за ред. Ю.М. Жорнокуя і Л.В. Красицької, Іарків «Право», 2017, 808 с.

29. Харитонов Є.О. Приватне право як концепт; пошук парадигми: монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2014. – 804 с.

30. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт; Том Ш. Концепт приватного права і рекодифікація цивільного законодавства в Україні: рефлексія фронтиру : монографія, Одеса, Фенікс, 2019. – 752 с.

31. Борщевський І.В. Теоретико-правові аспекти застосування юридичної доктрини як допоміжного джерела права України // Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2016, серія Право, випуск 37. том 1, с.7-10♦

32. Максимов С.І. Правова доктрина: філософсько-правовий підхід/ С.І. Максимов// Право України.– 2013. –№ 9.– С.34–54.

33. Менджул М.В. Порівняльне сімейне право.: НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК., Ужгород, 2021,293 с.

34. Попов О.І. Правова доктрина та її застосування верховним судом україни при перегляді судових рішень уцивільних справах

35. Семеніхін І. Проблемні аспекти реалізації правової доктрини управозастосовчій прак-тиці/ І.Семеніхін //Вісник Академії правових наук України. 2010р. №3 (62): 36. наук. пр./ Акад. прав. наук України.– Харків: Право, 2010.– С.303–311

36. Чашин А.Н. Формы правовой доктрины как источник права Научный вестник Омской академии МВД России No 3(58), 2015, с. 46-49.

Інтернет-ресурси

- HUDOC. European Court of Human Rights: <https://hudoc.echr.coe.int/>
- Єдиний державний реєстр судових рішень:
<https://reyestr.court.gov.ua/Page/1>

- Офіційний сайт Верховного Суду: <https://supreme.court.gov.ua/>
- Суд на долоні: <https://conp.com.ua>
- Опендатабот. Сторінка пошуку судових рішень:
<https://court.opendatabot.ua/#/>
- Центр дослідження судової практики:
<https://www.facebook.com/cdoslidzenna/>
- Юридичний інтернет-ресурс «Протокол»:
https://protocol.ua/ru/interesnie_sudebnie_resheniya/

Додаток 1

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності. (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПК-1. Уміння інтерпретувати складні проблеми правозастосовної практики крізь призму фундаментальних засад доктрини приватного права. ПК-2. Розуміння тенденції до конституціоналізації приватного права та його окремих інститутів. ПК-3. Уміння тлумачити спори між приватними особами із урахуванням горизонтального ефекту міжнародних стандартів у галузі прав людини. ПК-4. Уміння визначати межі приватно-правового регулювання суспільних відносин та відмежовувати приватно-правові та публічно-правові аспекти суспільного відношення.
ЗК2. Здатність проводити дослідження на	ПК-5. Володіння навичками дослідницької

відповідному рівні.	роботи в галузі приватного права. ПК-6. Знання основних тенденцій речового й зобов'язального права європейських країн та їхній вплив на рекодифікацію цивільного законодавства України.
ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ПК-7. Уміння демонструвати навички добору релевантних джерел права для всебічного аналізу приватноправового спору. ПК-8. Володіння навичками застосування практики Європейського суду з прав людини до приватноправових спорів, зокрема спорів, що виникають із сімейних правовідносин, чи спорів про захист права власності.
ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	ПК-9. Здатність до творчого застосування концепцій речового та зобов'язального права з метою вирішення нестандартних проблем економічного обороту. ПК-10. Уміння послуговуватися здобутками сучасної доктрини приватного права для подолання прогалин у законодавчому регулюванні суспільних відносин.
ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ПК-11. Уміння оцінювати придатність традиційних підходів доктрини приватного права до вирішення прикладних задач, що постають в умовах сучасної економіки. ПК-12. Здатність на основі новітніх розробок доктрини приватного права та аналізу правозастосовної практики вибудувати аргументовану позицію з тієї чи іншої проблеми у сфері договірної, речового чи сімейного права. ПК-13. Володіння навичками, всестороннього, комплексного аналізу прикладних проблем приватного права із урахуванням здобутків інших наук, зокрема економіки, соціології та психології. ПК-14. Володіння навичками телеологічного тлумачення норм цивільного та сімейного права і віднаходження системних взаємозв'язків між різними положеннями цивільного чи сімейного законодавства.
ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	ПК-15. Уміння доречно і ефективно використовувати доктрину приватного права для обґрунтування власної позиції в цивільній справі. ПК-16. Володіння навичками структурування юридичного тексту із метою якомога більш ефективного обґрунтування правової позиції у цивільній справі.
ЗК1.1. Здатність вирішувати проблеми інноваційного характеру.	ПК-17. Розуміння впливу новітніх технологій на розвиток доктрини приватного

	права, зокрема в контексті виникнення нових об'єктів цивільних прав, нових загроз особистим немайновим правам особи та нових технічних рішень для потреб економічного обороту (смайт-контрактів). ПК-18. Розуміння особливостей українського цивільного права на тлі порівняльно-правової характеристики романо-германської та англо-американської правових сімей.
ЗК1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.	ПК-19. Уміння презентувати власну позицію щодо актуальних дискусійних проблем речового, договірної та сімейного права. ПК-20. Уміння вести фахову дискусію із широкого кола проблем приватноправового характеру.
ЗК1.6. Здатність до безпосередньої самоосвіти та самовдосконалення.	ПК-21. Здатність до самостійного опанування новітніх тенденцій сучасного приватного права та їх критичної оцінки.
СК – спеціальні компетентності (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	
СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.	ПК-1. Уміння інтерпретувати складні проблеми правозастосовної практики крізь призму фундаментальних засад доктрини приватного права. ПК-2. Розуміння тенденції до конституціоналізації приватного права та його окремих інститутів. ПК-3. Уміння тлумачити спори між приватними особами із урахуванням горизонтального ефекту міжнародних стандартів у галузі прав людини.
СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.	ПК-6. Знання основних тенденцій речового й зобов'язального права європейських країн та їхній вплив на рекодифікацію цивільного законодавства України.
СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.	ПК-8. Володіння навичками застосування практики Європейського суду з прав людини до приватноправових спорів, зокрема спорів, що виникають із сімейних правовідносин, чи спорів про захист права власності.
СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.	ПК-5. Володіння навичками дослідницької роботи в галузі приватного права. ПК-7. Уміння демонструвати навички добору релевантних джерел права для всебічного аналізу приватноправового спору. ПК-10. Уміння послуговуватися здобутками сучасної доктрини приватного права для

	подолання прогалин у законодавчому регулюванні суспільних відносин.
СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.	ПК-9. Здатність до творчого застосування концепцій речового та зобов'язального права з метою вирішення нестандартних проблем економічного обороту. ПК-12. Здатність на основі новітніх розробок доктрини приватного права та аналізу правозастосовної практики вибудовувати аргументовану позицію з тієї чи іншої проблеми у сфері договірної, речового чи сімейного права.
СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.	ПК-11. Уміння оцінювати придатність традиційних підходів доктрини приватного права до вирішення прикладних задач, що постають в умовах сучасної економіки. ПК-13. Володіння навичками, всестороннього, комплексного аналізу прикладних проблем приватного права із урахуванням здобутків інших наук, зокрема економіки, соціології та психології. ПК-17. Розуміння впливу новітніх технологій на розвиток доктрини приватного права, зокрема в контексті виникнення нових об'єктів цивільних прав, нових загроз особистим немайновим правам особи та нових технічних рішень для потреб економічного обороту (смайт-контрактів).
СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.	ПК-14. Володіння навичками телеологічного тлумачення норм цивільного та сімейного права і віднаходження системних взаємозв'язків між різними положеннями цивільного чи сімейного законодавства. ПК-21. Здатність до самостійного опанування новітніх тенденцій сучасного приватного права та їх критичної оцінки.
СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.	ПК-20. Уміння вести фахову дискусію із широкого кола проблем приватноправового характеру. ПК-19. Уміння презентувати власну позицію щодо актуальних дискусійних проблем речового, договірної та сімейного права.
СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.	ПК-15. Уміння доречно і ефективно використовувати доктрину приватного права для обґрунтування власної позиції в цивільній справі. ПК-16. Володіння навичками структурування юридичного тексту із метою якомога більш ефективного обґрунтування правової позиції у цивільній справі.
СК1.2. Здатність демонструвати знання й розуміння правових систем в умовах	ПК-18. Розуміння особливостей українського цивільного права на тлі

глобалізації.	порівняльно-правової характеристики романо-германської та англо-американської правових сімей.
СК1.3. Здатність розрізняти принципи інститутів публічного і приватного права в юридичній діяльності.	ПК-4. Уміння визначати межі приватно-правового регулювання суспільних відносин та відмежовувати приватно-правові та публічно-правові аспекти суспільного відношення.

Додаток 2

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
ПРН – результати навчання за спеціальністю /спеціалізацією (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		Результати навчання з навчальної дисципліни
ПРН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	1	РН НД. 1.1. Розуміти тенденцію до конституціоналізації інститутів приватного права. РН НД. 1.2. Уміти застосовувати міжнародні стандарти у сфері захисту прав людини до правовідносин між приватними особами (горизонтальних правовідносин). РН НД. 1.3. Прогнозувати напрямки модернізації цивільного законодавства України з урахуванням європейських тенденцій розвитку приватного права.

<p>ПРН2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.</p>	1	<p>РН НД. 1.4. Визначати зміст загальних засад (принципів) цивільного права та уміти виводити із них прикладні рішення для конкретних практичних проблем. РН НД. 1.5. Уміти інтерпретувати справедливість, добросовісність та розумність як засадничі основи цивільного права у їхньому застосуванні до речових та зобов'язальних правовідносин.</p>
<p>ПРН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.</p>	1	<p>РН НД. 1.6. Працювати із Реєстром судових рішень України та іншими доступними он-лайн ресурсами з метою ефективного пошуку релевантних позицій вищих судових інстанцій. РН НД. 1.7. Демонструвати навички роботи із науковими джерелами в галузі приватного права.</p>
<p>ПРН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.</p>	1	<p>РН НД. 1.8. Володіти навичками публічного представлення власної позиції з актуальних проблем приватного права. РН НД. 1.9. Обстоювати власну точку зору щодо доречності тих або інших змін до цивільного законодавства, їх відповідності міжнародним зобов'язанням України.</p>
<p>ПРН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.</p>	1,2	<p>РН НД. 2.1. Критично оцінювати концепції, доктрини та підходи, що висловлюються стосовно актуальних проблем цивілістики та пропонувати власне бачення до розв'язання тих або інших проблем. РН НД. 2.2. Визначати можливі шляхи реформування цивільного законодавства стосовно статусу юридичних осіб. РН НД. 2.3. Формулювати власне бачення стосовно проблеми дуалізму приватного права загалом та доречності існування Господарського кодексу України зокрема.</p>
<p>ПРН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.</p>	2	<p>РН НД. 2.4. Володіти навичками аргументованої фахової дискусії із контраверсійних питань у сфері речового, зобов'язального чи сімейного права.</p>

<p>ПРН10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.</p>	2	<p>РН НД. 2.5. Розуміти характер впливу процесів європейської інтеграції на розвиток національного цивільного права. РН НД. 2.6. Розуміти взаємозв'язок між національним правом щодо захисту власності та інвестиційним кліматом в Україні.</p>
<p>ПРН11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.</p>	2	<p>РН НД. 2.7. Розуміти новітні тенденції розвитку європейського деліктного та договірного права. РН НД. 2.8. Уміти мотивовано прогнозувати розвиток національного законодавства у сфері захисту власності та договірних зобов'язань.</p>
<p>ПРН12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.</p>	2	<p>РН НД. 2.9. Володіти навичками компаративного аналізу у сфері приватного права. РН НД. 3.1. Розуміти процеси конвергенції та дифузії правових систем у сфері договірного права і захисту власності.</p>
<p>ПРН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.</p>	2	<p>РН НД. 3.2. Критично оцінювати судову практику, висловлюючи власне аргументоване бачення щодо можливих шляхів вирішення різноманітних проблем, що виникають при вирішенні приватно-правових спорів.</p>
<p>ПРН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.</p>	3	<p>РН НД. 3.3. Структурувати юридичну аргументацію у приватно-правовому спорі за допомогою композиції IRAC.</p>
<p>ПРН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.</p>	3	<p>РН НД. 3.4. Робити узагальнення щодо тенденцій розвитку судової практики вирішення цивільно-правових справ за позовами про захист власності та інших речових прав.</p>

ПРН1.2. Демонструвати знання й розуміння проблематики глобалізації в контексті розвитку сучасних правових систем.	3	РН НД. 3.5. Розуміти взаємозв'язок між економікою та цивільним правом.
ПРН1.3. Аналізувати механізми публічно-правового і приватно-правового регулювання в юридичній практиці.	3	РН НД. 3.6. Уміти оцінювати цивільно-правові норми з точки зору їхньої економічної ефективності.
ПРН 1.5. Демонструвати знання та розуміння механізму подолання правових колізій в правозастосовній практиці.	3	РН НД. 3.7. Володіти правозастосовними техніками подолання колізій при вирішенні приватно-правових спорів.
ПРН1.6. Демонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів в дискурсі правової епістемології та юридичної практики.	3	РН НД. 3.8. Уміти визначати доречність застосування аналогії закону та аналогії права до суспільних відносин, що виникають із договорів чи пов'язані із захистом власності.

Додаток 3

Матриця зв'язків модулів навчальної дисципліни, результатів навчання та предметних компетентностей у програмі навчальної дисципліни

Результати навчання за навчальною дисципліною / модулями	П К 1	П К 2	П К 3	П К 4	П К 5	П К 6	П К 7	П К 8	П К 9	П К 10	П К 1 1	П К 1 2	П К 1 3	П К 1 4	П К 1 5	П К 1 6	П К 1 7	П К 1 8	П К 2 0	П К 2 1	
<i>Модуль 1</i>																					
РН НД 1.1.		•																			
РН НД 1.2.							•														
РН НД 1.3.			•											•							
РН НД 1.4.			•											•							
РН НД 1.5.											•				•						
РН НД 1.6.																					
РН НД 1.7.												•	•			•			•	•	
РН НД 1.8.																			•	•	•

РН НД 1.9.				•						•								
РН НД 2.1.	•	•				•												
<i>Модуль 2</i>																		
РН НД 2.2.								•	•									
РН НД 2.3.			•	•	•													
РН НД 2.4.		•	•	•	•													
РН НД 2.5.										•								
РН НД 2.6.										•								
РН НД 2.7.							•			•								
РН НД 2.8.														•				
РН НД 2.9.																•	•	•
РН НД 3.1.	•			•														
РН НД 3.2.	•					•				•				•				
<i>Модуль 3</i>																		
РН НД 3.3.											•	•		•				
РН НД 3.4.																•	•	•
РН НД 3.5.				•		•								•				
РН НД 3.6.						•	•	•	•									
РН НД 3.7.	•												•				•	
РН НД 3.8.															•			